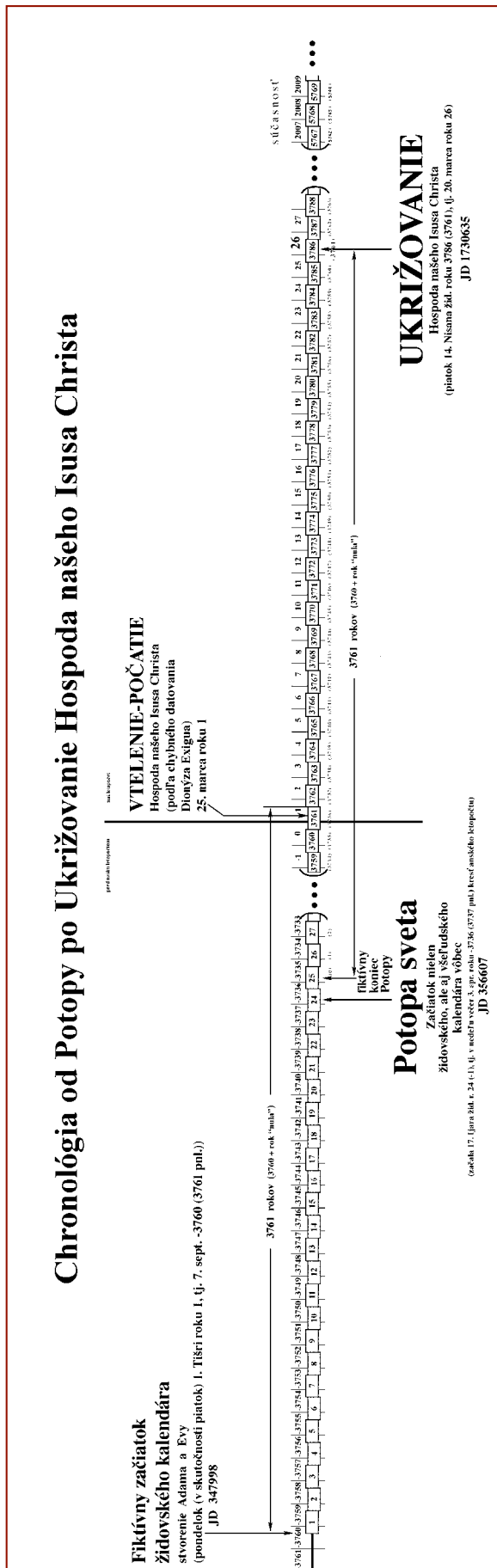

Čas Christovho ukrižovania a vzkriesenia –

Dátum smrti (20. marca) a zmŕtvychvstania Isusa Christa (22. marca r. 26)

Kedy zomrel a vstal zmŕtvych Hospod' náš Isus Christos?

Nasledovné riadky, dávajú (po uplynutí dvoch tisícročí) na túto otázku definitívne uspokojivú odpoveď. Príčinou, prečo vedci, historici a iní bádatelia dodnes neboli schopní uspokojivo vyriešiť tento problém, bol, ako obyčajne, ľudský element, a to nevedomé omyly, ale aj vedomé klamstvá v oficiálne známych a všeobecne uznávaných údajoch (napr. leto-počtoch)...

Pred začatím krátkej odbornej úvahy o dátume Christovej smrti je nutné uvedomiť si tri nasledovné skutočnosti:

- 1) Všetky časové údaje udávané v Biblii sú uvádzané v **lunárnych** rokoch, ktoré sú približne o 11 dní kratšie ako naše terajšie slnečné, na ktoré sme v bežnom živote zvyklí.
- 2) Lunárne leto-počty, ako alexandrijský a byzantský majú zhodný kľúčový bod, ktorým je «narodenie» Isusa Christa (25. decembra), avšak náš slnečný leto-počet bol pôvodne založený nie od narodenia, ale od «vtelenia» (počatie – 25. marec) Isusa Christa.
- 3) Kľúčovým bodom hebrejského slnečného leto-počtu nie je «narodenie», ale «smrť» Isusa Christa a hebrejský leto-počet nezačína «stvorením sveta (alebo Adama)», ale «ukončením Potopy sveta»...

V nasledujúcich riadkoch uvedieme najprv dôkazy, že Isus Christos

- zomrel na kríži v **piatok 20. marca roku 26** nášho leto-počtu (**20. marec je podľa tradície deň výročia stvorenia «svet(l)a»**);
- vstal zmŕtvych na tretí deň, teda v **nedeľu 22. marca roku 26** nášho leto-počtu.

1♣ Dôkaz z hebrejského, alexandrijského a byzantského letopočtu.

☩ V *hebrejskom letopočte* je «kľúčovou konštantou» rok (číslo) **3761** oficiálne označovaný ako rok od «stvorenia sveta»¹, ktorý odpovedá začiatku nášho letopočtu, a teda roku 0/1 – mylnému, o osem rokov posunutému «narodeniu Isusa Christa podľa baziliánskeho mnícha Dionýza Malého-Exigua (470-544)»². V skutočnosti je to však počet slnečných rokov, ktoré uplynuli nie «od stvorenia sveta (alebo Adama) po narodenie Isusa Christa», ale od «ukončenia Potopy sveta po smrť Isusa Christa» – pozri **obr.** na predošlej strane.

Takto napr. rok 2006 nášho letopočtu v židovskom kalendári odpovedá roku 5766/5767 (5767-3761 = 2006); avšak správne a historicky adekvátne by mal byť znížený o 25 rokov (pozri ďalej), a teda:

2006	5741/5742, a nie 5766/5767;
2007	5742/5743, a nie 5767/5768;
2008	5743/5744, a nie 5768/5769;
2009	5744/5745, a nie 5769/5770; atď.

¹ V roku 1178 španielsky židovský rabín Maimonides (plným menom «Mojžiš syn Maimonov») vo svojom diele *Mishneh Torah* písal, že objavil EPOCHU, od ktorej možno stanoviť dátum kalendára a určil pravidlá na výpočet kalendára «od stvorenia sveta». Počnúc 12-tým storočím sa Maimonidovo datovanie «od stvorenia sveta» stalo dominantným vo všetkých židovských komunitách po celom svete.

² V pôvodných kalendároch starých Rímanov sa roky počítali (tzv. letopočty) podľa vlády legendárnych kráľov, úradu konzulov či panovania cisárov. Po zavedení juliánskeho kalendára (r. 45 pnl.) sa juliánske roky počítali buď podľa egyptských alebo gréckych vzorov. Počítanie rokov „od založenia mesta Ríma“ („Ab Urbe Condita“, v skratke AUC) sa rozšírilo veľmi neskoro, až v 1. st. po Chr. Zaviedol ho Marcus Terentius Varro (116 – 27 pnl.). Podľa jeho výpočtov založenie mesta Ríma pripadlo na 3. rok 6. olympiády (tj. medzi cca 1. 7. 754 pnl. a 31. 6. 753 pnl. podľa juliánskeho kalendára). Z náboženských dôvodov bolo založenie Ríma položené na deň 21. apríla r. 753 pnl. V závere existencie Západorímskej ríše bol ešte v rozsiahlejšej miere používaný letopočet pomenovaný podľa cisára Diokleciána, ktorého počiatok pripadal na 29. 8. 284 nášho letopočtu.

Náš-kresťanský letopočet začínajúci, pozor, nie „od narodenia“, ale „od vtelenia Isusa Christa“ bol zavedený na začiatku 6. storočia. Skýtsky-rusínsky baziliánsky mních pôvodom z Dobružďe **Dionýz Malý** (470-544) (prímenie „Malý“ – lat. „Exiguus“ si uvádzal sám zo skromnosti) – ihumen grécko-byzantského baziliánskeho monastýra v Ríme a zostavovateľ nášho kresťanského letopočtu v jednej osobe – sa pri zostavovaní nášho letopočtu vo svojom diele *Computus Paschalis* z r. 562 (kde po prvýkrát použil v súvislosti s letopočtom termín «ab **incarnatione** Domini nostri Jesu Christi» – **od vtelenia Hospoda nášeho Isusa Christa**), z Božieho dopustenia pomýlil v datovaní o 8 rokov. V presvedčení, že našiel rok Vtelenia (25. marec roku 1) Isusa Christa, priradil mu vo svojom novom letopočte číslo jedna. Rok jedna bol zvláštny totiž aj tým, že v tomto roku by podľa vtedy užívaného juliánskeho kalendára pripadol aj Veľký Piatok (výročie smrti Isusa Christa) na deň Vtelenia – 25. marca. V kresťanskej Európe sa tento letopočet šíril spolu s kresťanstvom. S nástupom kresťanstva bol posunutý aj začiatok nového roka z pohanského juliánskeho 1. januára na kresťanský 25. marec (výročie vtelenia Isusa Christa).

† V *alexandrijskom letopočte* je kľúčovou konštantou číslo-rok **5500**.³ Je to počet lunárnych (pozor! – lunárnych, nie slnečných!)⁴ rokov, ktoré uplynuli od «**stvorenia sveta (alebo Adama) po fyzické narodenie** (ozajstný historický dátum narodenia) Isusa Christa».

Takto napr. rok 2006 je podľa alexandrijského letopočtu rokom 7568 ($5500 + 2006 \times 1,0306887 = 5500 + 2067,5615 \approx 7568$). A ak pripočítame osem lunárnych rokov (chybu Dionýza Malého), dostaneme správny byzantský (lunárny) letopočet 7576; Niektorí v súčasnosti však lunárne roky starých kronikárov spred nášho letopočtu mylne miešajú so slnečnými rokmi nášho letopočtu. Podľa nich napr. rok 2006 by takto podľa alexandrijského datovania dával rok 7506 ($5500 + 2006$). Čo je ovšem nesprávne, lebo miešajú „hrach s kapustou“.

‡ V *byzantskom letopočte*, ktorý už zohľadňuje „Dionýzovu chybu“ so začiatkom nášho letopočtu, je kľúčovou konštantou číslo-rok **5508**. Je to opäť lunárny rok, alebo lepšie povedané počet lunárnych rokov, ktoré uplynuli od «**stvorenia sveta (Adama) po tzv. Dionýzovo** (o 8 rokov pomýlené-posunuté) **vtelenie, či narodenie** Isusa Christa», teda prakticky po **začiatok nášho letopočtu (rok 1)**.⁵

Rok 2006 je podľa byzantského letopočtu rokom 7576 ($5508 + 2006 \times 1,0306887 = 5508 + 2067,5615 \approx 7576$). Pri mylnom pomiešaní lunárnych rokov so slnečnými by podľa byzantského letopočtu rok 2006 vyšiel nesprávne ako 7514 (5508 lunárnych + 2006 slnečných).

V porovnaní *alexandrijského a byzantského letopočtu* ide teda o jeden a ten istý letopočet, len v druhom prípade chybou Dionýza Exigua (470-544) posunutý o osem rokov.⁶

Všetky tri vyššie spomenuté letopočty, ako aj ich tri konštanty (3761, 5500, 5508), ak ich správne vo vyššie uvedených intenciách pochopíme, poskytujú drahocenné informácie a v skutočnosti tvrdia jedno a to isté, avšak každý z iného zorného uhla.

Teraz teda prikröme k samotnej úvahe, čo nám tieto letopočty o narodení, smrti a vzkriesení Isusa Christa prezrádzajú:

Keďže Potopa sveta podľa latinskej *Vulgáty*, ako aj podľa hebrejsky písaného masoretického textu Biblie nastala 1656 (lunárnych) rokov po stvorení sveta (resp.

³ Porov. Komentáre Hippolyta Rímskeho (†235) in *Die griechischen christlichen Schriftsteller der ersten drei Jahrhunderte*, I., 1., Leipzig-Berlin, 1897, str. 244-246.

⁴ Slnečný (tropický) rok trvá 365,24219878173 dní (365 dní 5 hodín 48 minút 45,9747 sekúnd), lunárny rok trvá 354,3671296 dní (354 dní 8 hodín 48 minút 40 sekúnd). Pri prepočte lunárnych rokov na slnečné užívame konštantu 0,970225 (= $354,36713: 365,2422$); pri prepočte slnečných rokov na lunárne užívame konštantu 1,0306887 (= $365,2422: 354,36713$).

⁵ Dionýz Exiguus pracoval s pojmom vtelenia – počatia Isusa Christa, a teda s dátumom 25. marec, čo je o 9 mesiacov skôr ako 25. december (narodenie Isusa Christa).

⁶ Alexandria mala vynikajúce, celosvetovo uznávané hvezdárstvo. Tamojší pozorovatelia oblohy stanovili teda rok vtelenia Bohočloveka úplne presne. Nikto z nich však neprišiel a vtedy ani nemohol prísť s myšlienkou-nápadom vytvoriť nový kresťanský letopočet počítajúci roky od vtelenia Isusa Christa, pretože kresťanstvo nebolo v prvých storočiach ešte veľmi rozšírené.

Adama)⁷, a trvala jeden rok⁸, po prepočítaní 3761 slnečných rokov hebrejského letopočtu (od konca Potopy sveta po smrť Isusa Christa) na lunárne dostávame:

3761 slnečných rokov => $(3761 \times 365,2422): 354,36713 = 3876,42$ lunárnych rokov, ďalej dostávame:

$$\begin{array}{r} 1656 \quad (\text{lunárne roky od stvorenia sveta (Adama) do začiatku Potopy}) \\ + \quad 1 \quad (\text{rok trvania celosvetovej Potopy}) \\ + \underline{3876,42} \quad (\text{lunárne roky od ukončenia Potopy po ukrižovanie Isusa Christa}) \\ \hline 5533,42 \quad (\text{lunárne roky od stvorenia sveta (Adama) po smrť Isusa Christa}), \end{array}$$

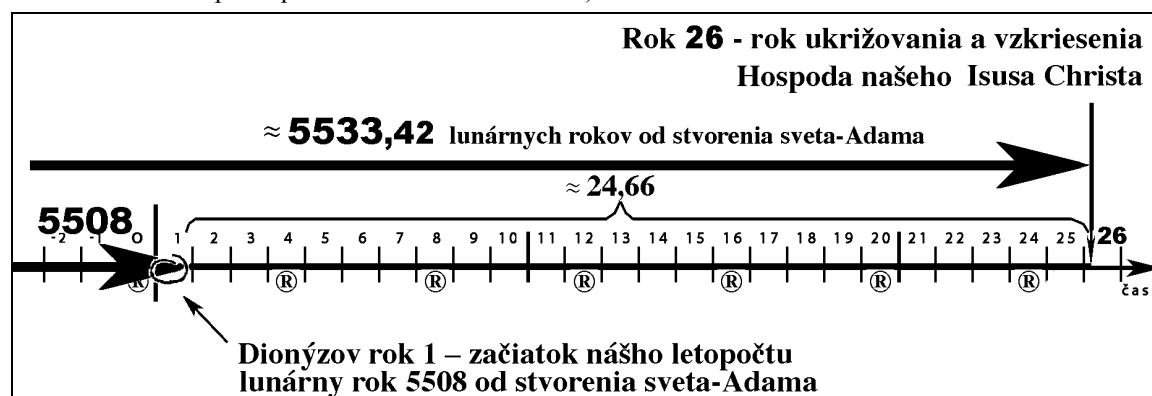
čo je doba-množstvo lunárnych rokov od stvorenia sveta (Adama) po smrť Isusa Christa.

Na základe byzantského počítania času (byzantského letopočtu), kde sa lunárny rok 5508 pokladá za rok vtelenia Isusa Christa (stotožnený približne s prvým rokom kresťanského letopočtu – podľa Dionýza Exigua); alebo na základe alexandrijského datovania-letopočtu, podľa ktorého sa Isus Christos narodil v lunárnom roku 5500 po stvorení Adama (sveta), v obidvoch prípadoch dostávame zhodný výsledok (s presnosťou výpočtu ± 1 rok):

a)
$$\begin{array}{r} 5533,42 \\ - \underline{5508,00} \end{array}$$

25,42 lunárnych rokov od začiatku nášho letopočtu (presnejšie od zavŕšenia-ukončenia lunárneho roku 5508, ktorý je viac-menej totožný s rokom 1 nášho letopočtu) => v prepočte na slnečné roky:

=> $(25,42 \times 354,36713): 365,2422 = 24,663121 \approx 25$ (slnečných) rokov (čas ubehnutý od začiatku nášho letopočtu po ukrižovanie Isusa Christa):

Dostávame takto naozaj prekvapivo presný výsledok – kalendárny rok-dátum smrti Isusa Christa => na základe byzantského letopočtu teda **Isus Christos zomrel 25 rokov od začiatku nášho letopočtu, tj. (pozri ďalej) začiatkom roka 26, presne 20. marca roku 26 nášho letopočtu (JD 1730635).**

b) Keďže lunárny rok 5500 je podľa alexandrijského datovania rokom skutočného narodenia Isusa Christa:

$$\begin{array}{r} 5533,42 \\ - \underline{5500,00} \end{array}$$

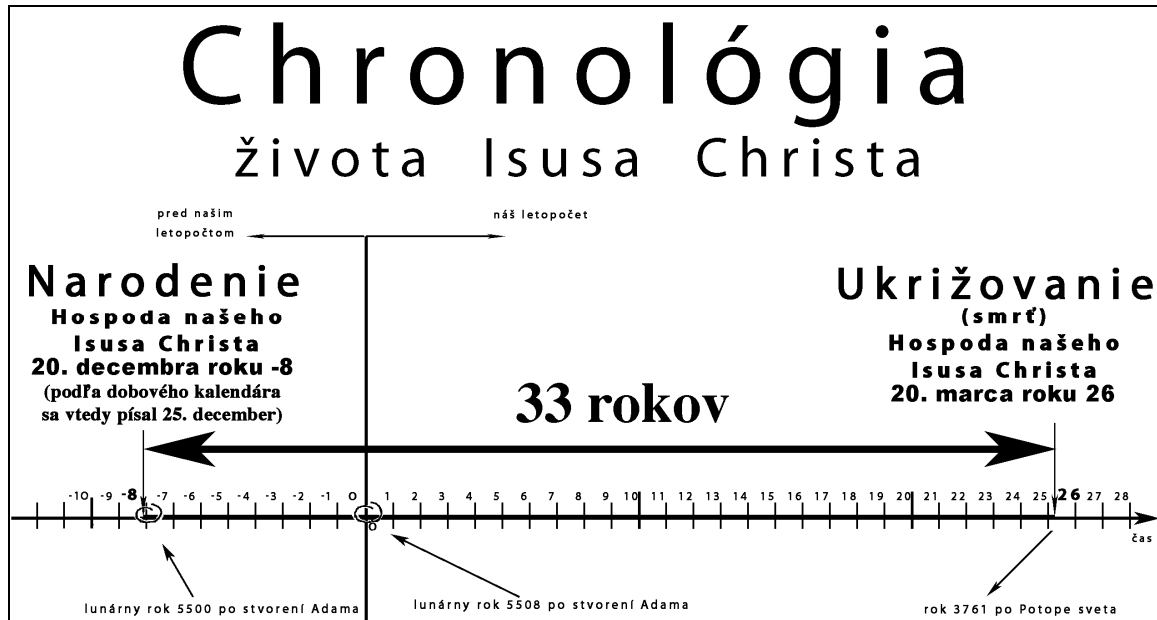
33,42 (približný vek Isusa Christa od jeho narodenia po smrť v lunárnych rokoch) =>

⁷ Podľa Biblie-Vulgáty: Keď mal Adam 130 rokov, narodil sa mu syn Set; keď mal Set 105 rokov, narodil sa mu Enos; keď mal Enos 90 rokov..., Potopa nastala, keď mal Noe 600 rokov..., (porov. Gn 5,1-32; Gn 7,5-6) => $130+105+90+70+65+162+65+187+182+600=1656$.

⁸ Porov. Gn 7,10 - 8,15;

=> $(33,42 \times 354,36713): 365,2422 = 32,424921 \approx 33$ slnečných rokov (vek Isusa Christa od jeho narodenia po smrť v slnečných rokoch)

Takto dostávame, zhodne s údajmi Biblie, že Isus Christos bol ukrižovaný ako 33-ročný a zhodne so židovským letopočtom sa to stalo v **3761. roku po Potope sveta**, tj. **na jar v roku 26** nášho letopočtu (presne **20. marca roku 26 nl. = JD 1730 635**) – pozri ďalej. Bolo to v prvom roku desaťročnej kadencie rímskeho vladára Pontského Piláta (vládol od r. 26 do r. 36), ktorý ho ukrižoval.

Aj v samotnom dátume narodenia a chybe Dionýza Exigua (470-544) je hlboká Božia symbolika: Keďže číslo «8» v reči prahistorickej a biblickej symboliky predstavuje *nový počiatok*, ... a Christos sa narodil osem rokov pred našim letopočtom, to znamená, že Isus Christos je počiatok nového stvorenia, nový Adam, počiatok Nového Zákona, nového života vo večnosti (∞), novej existencie⁹.

2♣ Dôkaz z astronomického kalendára – presný dátum smrti I. Christa (deň a mesiac)

Všetko vyššie uvedené sa zhoduje aj s **fázami mesiaca**, tj. s astronomickým kalendárom. Židovský kalendár je totiž lunárno-solárny – jeho dni a mesiace sa riadia podľa mesačných cyklov a fáz.¹⁰ Z Biblie vieme, že v roku, keď bol Isus Christos ukrižovaný, pripadla židovská Veľká noc – Pesach (15. nisan) na sobotu. Astronómia dokazuje, že spln mesiaca nisana určujúci židovskú Veľkú noc – Pesach bol v **roku 26 nášho letopočtu** vo štvrtok 13. nisana roku 3786 (podľa dnešného židovského letopočtu) o pol dvanásťtej v noci, tj. o 23³³ hod. (lokálneho jeruzalemského času), čo bol už vlastne piatok, pretože židovský deň začína západom slnka. Preto Pesach (15. nisan), keďže v piatok ne-

⁹ Podrobnejšie o číselnej symbolike G.A.Timkovič, *Ikonostas a jeho teológia*, Prešov, 2004, str. 24-25,30.

¹⁰ Lunárny mesiac trvá 29 dní, 12 hodín, 44 minút a 3,3 sekúnd = 29,53059414 dní. Synodický mesiac 29 dní, 12 hodín, 44 minút a 2,86 sekúnd = 29,53058868 dní.

smie byť, bol v tomto roku podľa židovských predpisov posunutý na nasledujúci deň – pripadol práve na **sobotu!** Pesach – židovská Veľká noc bola v roku 26 nášho letopočtu slávená v sobotu 15. nisana. Je to deň s oficiálnym juliánskym dátumom JD 1730636. Podľa gregoriánskeho kalendára bol vtedy 21. marec – deň jarnej rovnodennosti, ktorá nastala v onen deň skoro ráno o cca 01³² hod. podľa lokálneho jeruzalemského času.

Isus Christos v zhode so správou Evanjelií bol teda ukrižovaný a **zomrel vo Veľký Piatok 20. marca roku 26 (juliánsky deň = JD 1730635)** a **vstal zmŕtvych**, zhodne s kresťanskou tradíciou a Bibliou-Evanjeliami, na tretí deň, v skorých ranných hodinách v bezprostredne nasledujúcu **nedeľu 22. marca roku 26 (JD 1730637)**:

Židovská Pascha (hebr. «פסח» [čit. <i>pesach</i>] <i>Veľká noc</i>): podľa gregoriánskeho kalendára		Ukrižovanie a Vzkriesenie Hospoda nášho Isusa Christa : (prvá kresťanská Pascha v histórii) podľa gregoriánskeho kalendára
rok (nášho letopočtu)	sedem dní, počas ktorých u Židov trvá sviatok:	
20	od štvrtka 26. marca do štvrtka 2. apríla	
21	od utorka 13. apríla do utorka 20. apríla	
22	od nedele 3. apríla do nedele 10. apríla	
23	od štvrtka 23. marca do štvrtka 30. marca	
24	od štvrtka 11. apríla do štvrtka 18. apríla	
25	od utorka 1. apríla do utorka 8. apríla	
rok 26	sobota 21. marca => (deň jarnej rovnodennosti) do soboty 28. marca	Veľký Piatok 20. marca, Velikdeň, nedeľa 22. marca
27	od štvrtka 8. apríla do štvrtka 15. apríla	
28	od utorka 28. marca do utorka 4. apríla	
29	od nedele 15. apríla do nedele 22. apríla	
30	od štvrtka 4. apríla do štvrtka 11. apríla	
31	od utorka 25. marca do utorka 1. apríla	
32	od utorka 13. apríla do utorka 20. apríla	

♥ Podľa cirkevných otcov a podľa starej biblickej a liturgickej tradície bol svet (svetlo) stvorený v deň “jeden” 20. marca a práve 20. marca (podľa astronomicky presného gregoriánskeho kalendára) Isus Christos zomrel na kríži, aby tento svet zachránil – obnovil stratené svetlo ne večerného dňa “jeden”;

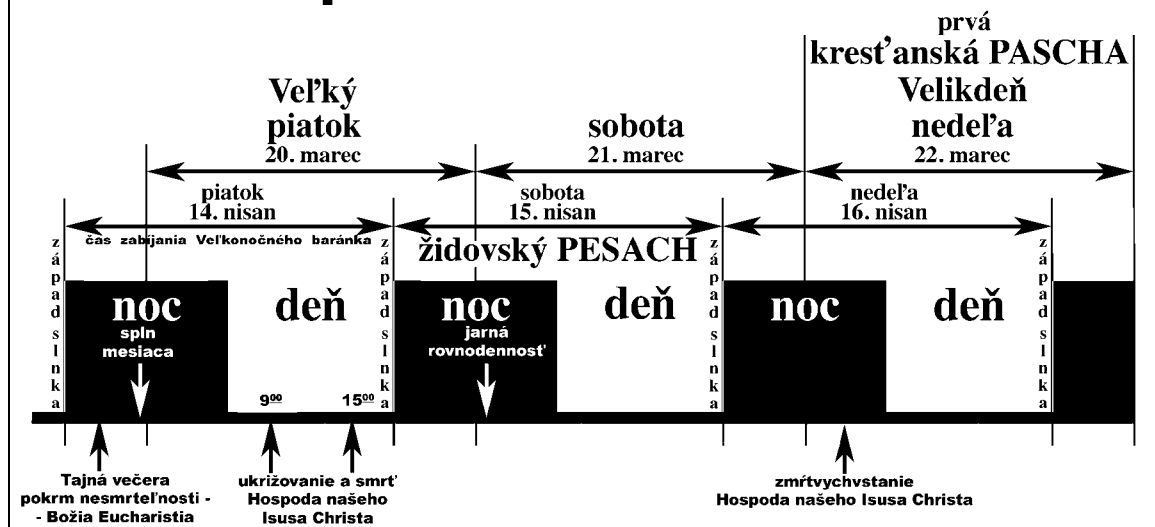
♥ Prvý človek, Adam bol stvorený na šiesty deň od stvorenia svet(l)a, tj. 25. marca a práve 25. marca sa vtelil (= vtelenie 2. Božej Osoby) Isus Christos (nový Adam) a stal sa človekom, tj. počal sa v lone svojej Matky, Prečistej Divy Márii (*Blahoviščenije*);¹¹

♥ Podľa cirkevných otcov a podľa starodávnej liturgickej tradície prarodičia Adam a Eva zhršli «v 6. deň a v 6. čas»¹² (tj. v piatok na pravé poludnie), preto Isus Christos – nový Adam – bol za hriech prvého Adama ukrižovaný a trpel na kríži tiež «v 6. deň a v 6. čas» (tj. na poludnie vo Veľký piatok).

¹¹ Porov. *Testi mariani del primo millenio* [Gharib G., Toniolo E.M., Gambero L., G. Di Nola ed.], II, Roma, 1988-89, str. 74-75.

¹² Porov. *Šiesty čas - Tropár v čase Štyridsiatnice*, *Časoslov*, Žovkva, 1910, str. 144; Šiesty deň v týždni podľa židovského a biblického starozákonného počítania je piatok; Šiesta hodina dňa podľa tej istej starozákonnej židovskej tradície je našich 12 hodín, tj. na Blízkom východe pravé poludnie.

Smrt' (20. marca 26) a vzkriesenie (22.marca 26) Hospoda našeho Isusa Christa

3♣ Dôkaz Danielovho mesiášskeho proroctva o roku smrti (ukrižovania) I. Christa.

Danielovo mesiášske proroctvo, v ktorom niekoľko storočí pred našim letopočtom Hospod' Boh ústami proroka predpovedá čas príchodu Mesiáša, znie:

(Vulgata) 925 «...Vedz teda a pochop: Od vyjdenia rozkazu, aby sa Jeruzalem znova postavil, až po pomazané knieža bude sedem týždňov a šesťdesiatdva týždňov; znovu sa postaví ulica i múry v úzkosti časov.	(Septuaginta) 925 «... Ἦ οὐρανὸν ἢ οὐρανισμῶσιν ἦ ἰσχυρὰ λευεσέ, ἔξε ἠνθίστατι ἢ ἔξε σογρὰδίτηι ἡλίμῃ, δάξε δὸ χρῆτὰ <u>στὰρβῆσινου</u> σεδμῖνῃ σέδμῃ ἢ σεδμῖνῃ σὲστῆδεσάτῃ δὲβῆ: ἢ <u>возвратитца</u>, ἢ σογρὰδίτσα στὸβῃ ἢ <u>забрала</u>, ἢ ἰστοπῶτσα <u>лѣта</u>.
26 Po šesťdesiatich dvoch týždňoch zabijú pomazaného bez toho, že by mal (vinu). A ľud s kniežaťom, ktorý má prísť, zničí mesto a svätyňu; koniec toho bude pustošenie a po vojne bude predurčené ničenie.	26 Ἦ <u>по сεδμῖνῃху</u> шестидесати двѣху <u>потребитса помазаніе</u>, ἢ сѣдъ не вѣдетъ въ нѣмъ: градъ же ἢ стѣбе разсѣплетса со старѣйшиною градѣщимъ, ἢ потребѣтса ѡкн въ потопѣ, ἢ до конца рѣти сокращеннѣа чїномъ, погнѣбѣлмн.
27 V jednom týždni však potvrdí zmluvu s mnohými a v polovici týždňa prestane obeta a žertva, v chráme však bude ohavné spustošenie a až do dovŕšenia a do konca potrvá spustošenie...» (Dan 9,25-27)	27 Ἦ οὐτὲρδῆτῃ завѣтъ мнѡзѣмъ сεδμῖνῃ εἰμίνα: въ полѣ же сεδμῖνѣу ἠῖметса жѣртѣа ἢ <u>возлѣаніе</u>, ἢ во свѣтлїици мѣрзость запѣстѣнїѣа вѣдетъ, ἢ <u>даже</u> до скончѣнїѣа врѣмене скончѣнїе дѣтса на ѡпдѣстѣнїе...» (Dan 9,25-27)

O návrate Izraelitov zo zajatia vydali perskí králi viac dekrétov:

- 1) Kýros (559-529 pnl.) v roku 538 pnl.
- 2) Darios I. (550-486 pnl.) v roku 520 pnl.
- 3) Artaxerxes I. v 7. roku (458 pnl.) a ten istý kráľ v 20. roku svojho panovania (445 pnl.).

Stavbu hradieb Jeruzalema povoľuje výslovne len tento posledný dekrét z roku

445 pnl. (= rok -444).¹³ Od tohto roku teda treba rátať ročné sedmice (týždne) Danielovho prorocstva. Doba 70 ročných týždňov sa v tomto rozdeľuje na tri obdobia: 7+62+1=70. Na každé z týchto období sa predpovedajú určité udalosti. V prvých siedmich týždňoch sa postavila ulice a múry Jeruzalema. Stavba sa prevádzala naozaj v úzkostiach časov, lebo nepriatelia Izraelitov jednoducho rušili stavebné práce (porov. Ezd 4,12-16; Neh 1,3; 4,1n; 6,1n). Po uplynutí ďalších 62 týždňov **zabijú** svojho záchrancu zvaného Mesiáš (hebr. «מָשִׁיחַ» [čít. *mášijach*], aram. «mešicha») = stsl. «Христъ» = «χριστός» = «χ̄c» [čít. *Christós*] = gr. «Χριστός» = slov. «Pomazaný».

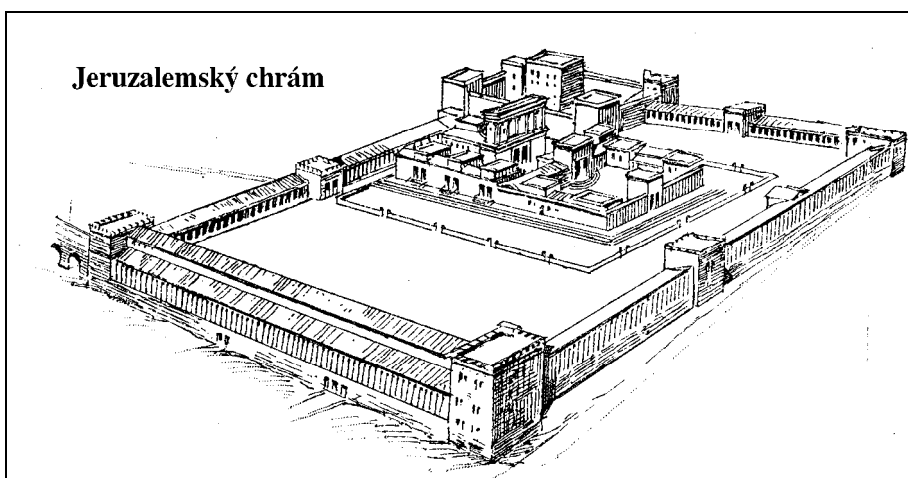
Dekrét bol vydaný v roku 445 pnl., tj. v intervale -445 ~ -444. Keď od roku -444 počítame 7+62 ročných týždňov, tj. 483 lunárnych rokov \approx 469 slnečných rokov, dostaneme čas Christovej smrti. Pozrime sa na výpočet bližšie:

$$69 \times 7 = 483; (483 \times 354,36713) : 365,2422 = 468,6 \approx 469; 469 - 444 = 25$$

Teda dostávame (s presnosťou výpočtu ± 1 rok) opäť 25 ročný interval nášho letopočtu. Po uplynutí 25 rokov, presnejšie na začiatku roku 26 nášho letopočtu (tj. na jar, 20. marca roku 26) bol Isus Christos ukrižovaný.

4♣ Dôkaz z času potrebného na výstavbu Jeruzalemského chrámu

Z Biblie vieme, že keď Isus Christos krátko pred svojou smrťou predpovedal svoje vzkriesenie (vzkriesenie chrámu svojho ľudského tela na tretí deň), Židia mu v slovnej potýčke vytýkali, že Jeruzalemský chrám je budovaný 46 rokov a On ho vraj chce postaviť za tri dni.¹⁴

Podľa biblickej archeológie a židovského historika-súčasníka Jozefa Flávia (37-100 r. po Chr.) vieme, že Herodes začal prebudovávať Jeruzalemský chrám v r. 19 pnl.¹⁵ Zborené časti ihneď nahrádzal novými, takže bohoslužby neboli prerušené ani na jediný deň. Vlastná hlavná budova bola postavená za pol druhého roka, nádvorcia sa stavali 8

¹³ Porov. *Sväté Písmo, Starý Zákon*, III, Trnava, 1994, str. 826-827.

¹⁴ «Рѣша же ѿдѣе: чѣтыредесать и шестѣю лѣтъ созданъ высть цѣрковъ сѣл, и ты ли трѣми дѣнми воздвѣгнешѣ ю;», (Jn 2,20) – *Povedali Židia: Štyridsaťšesť rokov bola budovaná táto cerkov a ty ju postavíš za tri dni?*

¹⁵ Porov. J. Miklík, *Biblická archeologie*, Praha-Obořiště, 1936, str. 76; porov. tiež J. Flawiusz, *Dawne dzieje Izraela* (Ιουδαϊκὴ ἀρχαιολογία, v lat. *Antiquitates Judaicae*) (15, 11, 1), Poznan-Warszawa-Lublin, 1962, str. 742.

rokov, všetko bolo ukončené až v roku 64 nášho letopočtu¹⁶ za vladára Albína a skoro nato (v roku 70) zvalané a spálené... Teda v čase Isusa Christa sa chrám ešte stále budoval-renovoval – a ako vyplýva z vyššie uvedeného v roku ukrižovania Isusa Christa bol chrám budovaný už 46-tý lunárny(!) rok.

Keď prepočítame 46 lunárnych rokov, ktoré udáva Biblia (Jn 2,20), na slnečné, dostávame 44,6 slnečných (dnešných) rokov:

$(46 \times 354,36713): 365,2422 \approx 44,6$ slnečných rokov;

$44,6 - 19 = 25,6$

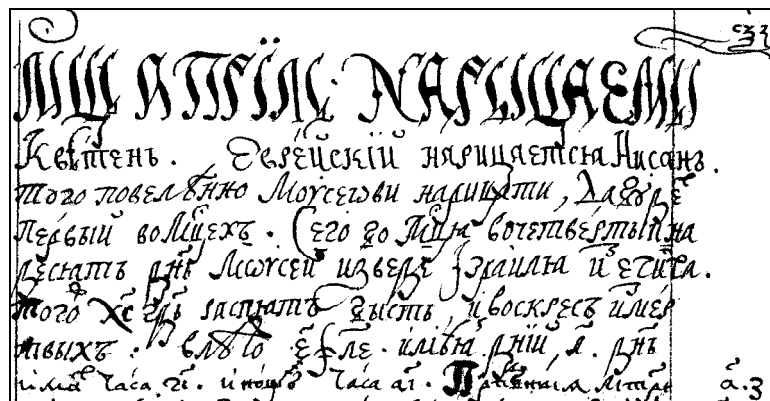
Opäť teda dostávame (s adekvátnou presnosťou) údaj, že Isus Christos (ako 33 ročný) bol ukrižovaný na začiatku roku 26 nášho letopočtu (presne na jar, 20. 3. roku 26).

5♣ Dôkaz podľa rusínskej tradície východného-byzantského obradu

V tradícii východného-byzantského obradu opierajúcej sa o jeruzalemské cirkevné knihy užívané na Podkarpatskej Rusi sa vždy udávalo, že Isus Christos umrel a vstal zmŕtvych v roku od stvorenia sveta a Adama ·εΦλε· (= 5535).

Napríklad vo viac ako 400 rokov starej cyrilскеj rukou písanej takmer sedemstranovej knihe Podkarpatských Rusínov (Baziliánsky monastyr v Imstičeve, Podkarpatská Rus) z konca XVI. st. s názvom: «Ὡστανὺ, ἔφε εἶστυ Ὠκο церковное, и зврэнъ сватъими ѡтцы ѡтъ многихъ типикъ, ѡтъ иерусалимскаго, и ѡтъ сватъиа горы, и ѡтъ стѣднтова, и ѡтъ многихъ сватихъ ѡтецъ, и вселенскихъ сватъихъ свѣдѣръ, и ѡтъ преднъ сватъей божией церкви» – *Ústav(a)*, tj. *Cirkevné oko, zostavené svätými otcami z mnohých typikonov, z Jeruzalemského, i zo Svätej Hory (=Atos), i zo Studitovho, i od mnohých svätých otcov, i všeobecných koncilov, z podania (= tradície) Svätej Božej Cirkvi* – je uvedený rok smrti a vzkriesenia Isusa Christa :

·εΦλε· (= 5535)

«м(ѣсѡ)ць апрѣль·наръцаемъи Квѣтень . Еврѣи ѡсѣи нарицаетсѧ Нисанъ. того повелѣнно Моуѣсеви нарицати , давъдетъ(ъ) пѣрвтыи во м(ѣ)с(ѡ)цехъ. Сего во м(ѣ)с(ѡ)ца вочетвѣртыйиодесѧтъ д(е)нь Моуѣсеи изведе Израиля из(ъ) египта. тогож(ъ) Х(р)исто(ъ) г(оспо)дъ распѧтъ въ(ъ)сѣть, и воскресъ и з(ъ)мѣртвѣхъ. В(ъ) лѣто εΦλε· илѣт(и) днѣи, л. д(е)нь илѣт(ъ) часа гѣ. и нѣцъ(ъ) часа дѣ.» – *Mesiac april nazývaný Kväteň (Kviteň). Hebrejsky sa nazýva Nisan. Tento (mesiac) bolo*

¹⁶ Vtedy prepustili všetkých 18 000 robotníkov, porov. J. Flawiusz, *Dawne dzieje Izraela* (Ιουδαϊκή ἀρχαιολογία, v lat. *Antiquitates Judaicae*) (20, 9,7), Poznan-Warszawa-Lublin, 1962, str. 958;

Mojžišovi prikázané nazývať, nech bude prvý medzi mesiacmi. Tohtože (totiž mesiaca) v štrnásty deň Mojžiš vyviedol Izrael z Egypta. Toho (istého mesiaca = Nisana) Christos Hospod' bol ukrižovaný i vzkriesol z mŕtvych. V roku 5535. Má 30 dní. Deň má 13 hodín a noc 11 hodín.

Vyššie spomenutý rok 5535 je lunárny údaj byzantského letopočtu «od stvorenia sveta a Adama». Po odpočítaní 5508 lunárnych rokov od stvorenia sveta-Adama po Isusa Christa dostávame 27 lunárnych rokov (5535-5508 = 27). Prepočítaním na slnečné roky dostávame (s presnosťou výpočtu ± 1 rok), rok 26 nášho letopočtu ($27 \times 0,970225 = 26,196075$).

Záverom možno konštatovať, že Isus Christos v zhode so správou Evanjelií, chronológiou iných historických udalostí i cirkevnou tradíciou bol podľa astronomicky presného **gregoriánskeho kalendára** ukrižovaný a **zomrel vo Veľký Piatok 20. marca roku 26 (JD 1 730 635)** a **vstal zmŕtvych**, opäť zhodne s Bibliou-Evanjeliami, na tretí deň, v skorých ranných hodinách v **nedeľu 22. marca roku 26 (JD 1 730 637)**.

Keďže perióda opakovania sa gregoriánskeho kalendára je 5 700 000 (slovom päť miliónov sedemsto tisíc!) rokov¹⁷, najbližšie astronomicky presné výročie tejto unikátnej celovesmírnej udalosti pravdepodobne nepredíde koniec sveta.

Prípadné spoločné slávenie Paschy vo Východnej a Západnej Cirkvi na celom svete v pevný kalendárny deň (v zhode s ustanoveniami Nicejského koncilu) by **prichádzalo v úvahu každý rok v prvú nedeľu po jarnej rovnodennosti, tj. po 21. marci. Pascha by sa teda slávila každý rok v nedeľu, ktorá by pripadla do sedemdňového intervalu od 22. marca do 28. marca včítane; najskôr v nedeľu 22. marca a najneskôr v nedeľu 28. marca.**

Nadchádzajúci rok 2026 by mal byť po rozhodnutí Svätého Otca vyhlásený za **jubilejný Svätý rok**, pretože jeho Páscha (Velikdeň) uzatvára 2000 rokov od smrti a vzkriesenia Hospoda nášeho Isusa Christa.

Pápež PIUS XI. na vianočnú vigíliu roku 1932 vo svojom predslove k Svätému kolégiu vydal Pokyny na slávnostné oslávenie 19. storočia Vykúpenia, ktoré sa malo konať v roku 1933. Povedal:

«Nadchádzajúci rok 1933 je rokom, ktorý podľa všeobecnej mienky jednoduchých veriacich – ktorí prosto rok 33. obecného letopočtu stotožňujú s rokom smrti Ježiša Krista – je považovaný a poukazuje sa naň (máme o tom evedectvá z rozličných strán) ako na rok, na ktorý pripadá výročie devätnástich storočí (Vykúpenia); veda sa síce nenazdáva, že by sa to dalo tak rozhodne tvrdiť, no tiež podľa tej istej vedy (z našej strany sme preštudovali tento ťažký problém čo najlepšie a obrátili sme sa aj na povolané miesta) rok tridsiatytretí a rok tridsiaty sú tými rokmi, okolo ktorých sa hromadia dôvody najväčšej pravdepodobnosti, ak aj nie absolútnej istoty. Ak pre rok tridsiatyštvrtý ostáva len veľmi slabučká pravdepodobnosť (i keď sa zaň prihovárajú velikáni ako Bellarmin, svätec a učiteľ Cirkvi, a aj preslávený Baronius, otec cirkevnej histórie), ľudom vykúpeným a dnes žijúcim neostáva nič iné ako to, aby nasledujúceho roku 1933 celkom oprávnene oslávili výročie tých storočí, ktoré uplynuli od smrti Pánovej... A ak ľudia v roku 2033 novými skúmaniami a novými výpočtami dospejú k istote, o ktorý rok ide, oni sami budú vedieť splniť svoju povinnosť; my však musíme zadosť urobiť povinnosti našej», (porov. *L'Osservatore Romano* 25. dec. 1932).

Rev. Gorazd Andrej Timkovič, OSBM
27. januára 2015, Košice, Slovakia, www.spravy.narod.ru

¹⁷ Juliánsky kalendár mal periodu opakovania sa (tzv. indiktion) 532 rokov.